

318760
65.049(4)кв
4-22

Гвановський

Запорізький
ЕКОНОМІЧНИЙ
АДМІНІСТРАТИВНИЙ
РАЙОН

Київ. 1959

J22

65.049 (Укр. Укр.)

ТОВАРИСТВО
ДЛЯ ПОШИРЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ І НАУКОВИХ ЗНАНЬ
УКРАЇНСЬКОЇ РСР

Г. ІВАНОВСЬКИЙ

ЗАПОРІЗЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
АДМІНІСТРАТИВНИЙ РАЙОН

318760

7

ЗАПОРІЖСКАЯ
РЕСПУБЛИКА
ПУБЛИЧНАЯ БИБЛИОТЕКА
ИМЕНИ Г. П. ПЕТРОВСКОГО

Київ—1959

ПЕРЕВІРЕНО

ПЕРЕВІРЕНО

Запорізький економічний адміністративний район як господарсько-територіальна одиниця Української РСР створений в межах Запорізької області. Він є одним з найважливіших індустріальних районів республіки.

Запорізька область — це область великої важкої промисловості (чорна та кольорова металургія, електроенергетика, машинобудування) і високорозвинутого сільського господарства (зернові і технічні культури, молочно-м'ясне тваринництво).

Промисловість Запорізької області до Великої Жовтневої соціалістичної революції була дуже слабо розвинута і складалася з кількох невеликих підприємств, зайнятих в основному переробкою сільськогосподарської сировини; великої промисловості в області не було зовсім. Навіть у центрі області — м. Запоріжжі (тогочасному Олександрівську), незважаючи на сприятливі природні умови і вигідне географічне положення (на схрещенні водних і залізничних шляхів, поблизу Донецького вугільного і Криворізького залізорудного басейнів), у 1913 році промисловість була представлена невеликим заводом сільськогосподарського машинобудування і вальцовим млином.

І тільки в умовах радянської влади продуктивні сили області, як і всього Союзу РСР, дістали необмежений простір для свого розвитку. За роки соціалістичного будівництва докорінно змінилось обличчя Запорізької області. Тут були створені зовсім нові галузі — чорна і кольорова металургія, потужна електроенергетична база, велика машинобудівна промисловість, до складу якої входять майже всі галузі машинобудування, велика харчова промисловість. Тепер у Запорізькій області є близько 400 державних великих промислових підприємств союзно-республіканського і місцевого підпорядкування.

Особливо бурхливо почала зростати промисловість Запорізької області в роки першої п'ятирічки. Відповідно до ленінського плану електрифікації країни в кінці першої п'ятирічки в центрі області було споруджено і в 1932 році введено в дію найбільшу на той час в СРСР і Європі Дніпровську гідроелектростанцію імені В. І. Леніна. (Її нинішня потужність при повному навантаженні — 650 тисяч кіловат).

Дніпровська ГЕС стала енергетичною базою великих промислових підприємств Придніпров'я і зумовила дальший розвиток важкої індустрії. З пуском Дніпровської гідроелектростанції почалось швидке піднесення промисловості і сільського господарства в Запорізькій області.

Так, протягом перших двох п'ятирічок у Запоріжжі були введені в дію найбільші заводи чорної і кольорової металургії — «Запоріжсталь», «Дніпроспецсталь», феросплавний, коксохімічний, алюмінієвий, електродний, а також ряд великих машинобудівних підприємств, у тому числі завод сільськогосподарського машинобудування «Комунар», на якому були випущені перші в СРСР зернові комбайни. Широко розвинулось машинобудування також у Бердянську, Мелітополі, Великому Токмаку та інших містах області. Підвищення рівня води в Дніпрі в зв'язку з будівництвом Дніпрогесу дало змогу відкрити наскрізне судноплавство по Дніпру.

Поряд з будівництвом Дніпрогесу і промислових підприємств було розпочато проектування і будівництво по суті нового міста Запоріжжя — одного з перших соціалістичних міст нашої країни. Нові квартали міста споруджуються у вигляді закінчених комплексів триповерхових і п'ятиповерхових жилих будинків, які мають цілісну архітектурно-планувальну структуру і відповідають високим вимогам радянського містобудівництва.

Адміністративний центр Запорізької області — місто Запоріжжя — з колишнього глухого Олександрівська перетворився в один з найбільших промислових центрів Радянського Союзу, який має важливе народногосподарське значення. Уже в 1932 році промисловість міста випустила продукції в 5 раз більше, ніж у 1913 році. У Запоріжжі є велика кількість промислових підприємств, загальноосвітніх, середніх технічних, медичних, музичних і вищих учбових закладів, десятки клубів, палаців культури, театрів, кіно та інших культурних закладів.

Промисловість і сільське господарство Запорізької області набули б ще більшого розвитку, якби його не перервала Велика Вітчизняна війна 1941 — 1945 років. Німецько-фашистські загарбники завдали величезних збитків народному господарству області, що визначаються сумою близько 19 мільярдів карбованців. Під час відступу ворог повністю зруйнував і пограбував промислові підприємства області і особливо міста Запоріжжя, спалив жилі будинки, будинки адміністративних установ і культурних закладів, виробничі будівлі колгоспів, радгоспів і МТС.

Після визволення області від фашистських окупантів трудящі області, натхнені трудовим ентузіазмом, під керівництвом партійних і радянських організацій зразу ж приступили до відбудовних робіт. Завдяки винятковому піклуванню і величезній допомозі Комуністичної партії і Радянського уряду трудівники Запорізької області за роки четвертої (першої післявоєнної) п'ятирічки повністю відбудували зруйноване ворогом народне господарство області.

За короткий строк з попелу і руїн були повністю відроджені такі найбільші не тільки в області, а й в країні підприємства, як Дніпровська гідроелектростанція імені В. І. Леніна, заводи «Запоріжсталь», «Дніпроспецсталь», феросплавний, коксохімічний, алюмінієвий, електродний, машинобудівний завод «Комунар», машинобудівні заводи в містах Бердянську, Мелітополі, Великому Токмаку та інші. При цьому вони відбудовувались на більшу потужність, ніж це було до війни, і на вищому технічному рівні.

В післявоєнний період було споруджено також чималу кількість нових великих підприємств важкої індустрії (у тому числі трансформаторний завод у місті Запоріжжі), легкої і харчової промисловості, а також заводів по виробництву будівельних матеріалів тощо.

Поряд з відбудовою і дальшим розвитком промисловості у післявоєнні роки відбудовано і заново споруджено велику кількість житлових та соціально-культурних будівель, здійснюється реконструкція і нове будівництво міст області, в тому числі і центра області — міста Запоріжжя. Тільки житла в області щорічно вводиться понад 100 тисяч квадратних метрів.

В наступні роки промисловість області продовжувала бурхливо розвиватись, і тепер Запорізька область має

значну питому вагу в народному господарстві республіки. Характерною особливістю промислового розвитку Запорізької області, як і інших областей республіки і СРСР в цілому, в післявоєнний період є те, що цей розвиток відбувається, головним чином, за рахунок кращого використання потужності діючих агрегатів і устаткування, їх реконструкції, за рахунок дальшого удосконалення організації виробництва. У промисловість все ширше впроваджується передова технологія і новіші досягнення радянської і зарубіжної науки, досвід новаторів і передовиків виробництва, безперервно поліпшується організація праці і підвищується її продуктивність. Систематичне підвищення продуктивності праці є найважливішою умовою збільшення промислового виробництва. ↙

✓ Ще ширші можливості для економічного розвитку, Запорізької, як і всіх інших областей, країв і республік Радянського Союзу, відкрились після реорганізації управління промисловістю і будівництвом, здійсненої в нашій країні відповідно до рішень лютого (1957 р.) Пленуму Центрального Комітету КПРС і VII сесії Верховної Ради СРСР. Замість колишнього галузевого принципу управління промисловістю і будівництвом через міністерства в СРСР організовано управління промисловістю і будівництвом за територіальним принципом через Ради народного господарства. Ця перебудова є послідовним здійсненням і творчим розвитком ленінського принципу демократичного централізму в керівництві господарством. Вона сприяє найбільш повному використанню внутрішніх резервів виробництва і місцевих природних ресурсів економічних адміністративних районів, поліпшує спеціалізацію і кооперування промисловості, сприяє залученню до управління виробництвом нових мільйонів робітників та службовців, підвищенню ролі союзних республік і тим самим створює умови для ще швидшого піднесення всієї соціалістичної економіки нашої країни.

✓ В Радянському Союзі створено 104 економічні адміністративні райони. Управління промисловістю і будівництвом в цих районах здійснюється Радами народного господарства. На території Української республіки утворено 11 економічних адміністративних районів, в тому числі Запорізький економічний адміністративний район. У відання Запорізької Ради народного господарства передано 118 найбільших підприємств. ↘

Промисловість економічного району різноманітна і багатогалузева. В економічному районі є розвинута чорна металургія, кольорова металургія, машинобудування, промисловість будівельних матеріалів, легка та харчова промисловість, енергетика.

Відповідно до основних галузей промисловості в Запорізькому раднаргоспі утворено галузеві виробничі управління, які об'єднують підприємства тієї чи іншої галузі. Причому, якщо раніше цими підприємствами керували 30 різних міністерств, то тепер у складі Запорізької Ради народного господарства утворено 8 управлінь, серед них 7 — галузевих і 1 — функціональне.

Всі підприємства чорної металургії і суміжні з нею виробництва об'єднані в *Управління промисловості чорної металургії*. Вони випускають чавун (переробний і ливарний), сталь, спеціальні леговані сталі, тонкий лист, холоднокатаний лист, жерсть білу, металургійний кокс, продукти коксохімії, всі види феросплавів, шамотні і хромомагнетитові вироби, дріт, цвяхи, кабель, сітки металеві тощо.

Підприємства *Управління кольорової металургії і хімічної промисловості* випускають товарний алюміній, силумін, глинозем, графітовані і вугільні електроди, аноди і катодні блоки, вугільні і графітовані доменні блоки, шліфувальні круги на всіх зв'язках, шліфзерно, електрокорунд, карбід-кремній, сірчано-кислий глинозем, мастила та ін.

Управління машинобудівної промисловості об'єднує 22 підприємства всіх видів машинобудування в економічному районі. Питома вага окремих галузей машинобудування в загальному обсязі машинобудівної промисловості раднаргоспу така (в процентах до підсумку):

Енергетичне машинобудування	14,1
Електротехнічне машинобудування	23,3
Сільськогосподарське машинобудування	22,0
Верстатобудування та інструмент	1,0
Радіотехнічна промисловість	4,9
Будівельно-шляхове машинобудування	4,3
Насосно-компресорне устаткування	4,6
Інші галузі	25,8

Машинобудівні заводи Запорізького економічного адміністративного району випускають: дизелі потужністю 10, 20, 40, 60 і 80 кінських сил і запчастини до них, ком-

пресори, насоси (глибинні і відцентрові), силові трансформатори, ртутні випрямлячі, комплектно-розподільне обладнання, металорізальні верстати та інструмент, технологічне устаткування для харчової промисловості, для млинів, елеваторів і зерносховищ, скрепери, автонавантажувачі, сільгоспмашини, холодильні установки, крани мостові і козлові, причіпи, радіодеталі, кабелі (силові і зв'язку), шнур для освітлювальних приладів, радіопровід та інше.

На базі колишнього управління «Дніпроенерго» створено *Управління енергетичного господарства раднаргоспу*, яке об'єднує електроенергетичні системи Запорізького, Херсонського і Дніпропетровського економічних районів. До складу енергетичного управління входять: Дніпровська ГЕС імені В. І. Леніна, Каховська ГЕС, Придніпровська, Дніпродзержинська і Криворізька ГРЕС; електростанції, що будуються: Дніпродзержинська і Кременчуцька ГЕС та Запорізька ГРЕС; блокстанції ТЕЦ заводів: «Запоріжсталь», алюмінійового, імені Петровського, «Криворіжсталь», імені Дзержинського, Баглійського коксохімічного та ін.; сільові районні управління: Запорізьке, Дніпропетровське і Криворізьке та відповідна кількість високовольних ліній електропередач.

Підприємства легкої та харчової промисловості об'єднані в *Управління легкої та харчової промисловості*, а підприємства м'ясної, молочної й рибної промисловості — в *Управління м'ясо-молочної й рибної промисловості*.

Питома вага окремих галузей легкої, харчової та м'ясо-молочної промисловості така:

М'ясна промисловість	21,3	процента
Маслоробна і сироробна промисловість	21,6	»
Рибна промисловість	3,1	»
Олійна промисловість	2,4	»
Лісна, паперова і деревообробна промисловість	1,2	»
Інші галузі харчової промисловості (масложирова, виноробна, лікеро-горілчана і консервна)	43,4	»
Легка промисловість	7,0	»

Підприємства легкої і харчової промисловості випускають: картон, меблі, верхній та білизняний трикотаж, швейні вироби (жіночі, чоловічі й дитячі), взуття, харчову рибопродукцію, м'ясо, ковбасні вироби, молокопродукти, масло вершкове, сири, консерви (фрук-

тові, овочеві, рибні і м'ясні), горілку і лікєро-горілочані вироби, вино виноградне, маргаринову продукцію.

Всі будівельні організації області і підприємства, що виробляють будівельні матеріали, об'єднані в одне *Управління будівництва і промисловості будівельних матеріалів*. До складу цього управління входять:

загальнобудівельний трест «Запоріжбуд», який здійснює будівництво, головним чином, у місті Запоріжжі— споруджує підприємства чорної металургії, житла і соціально-культурні об'єкти для них, а також деякі підприємства машинобудування, легкої і харчової промисловості. До складу тресту «Запоріжбуд» входять загальнобудівельні і спеціалізовані управління;

загальнобудівельний трест «Запоріжалюмінбуд», який займається будівництвом підприємств кольорової металургії, підприємств машинобудування і харчової промисловості в містах: Запоріжжі, Мелітополі, Бердянську та ін. До складу тресту входять загальнобудівельні і спеціалізовані управління; трест «Запоріжбуддеталь», до складу якого входять: Передаточинське кар'єроуправління, Мокрянський каменедробарний завод, Мокрянський кам'яний кар'єр, Янцевський гранітно-гесовий завод, В. Токмацький кар'єр гранітного каменю, Єлісеївське кар'єроуправління, завод шлакової пемзи, шлаковатний комбінат, цегельно-черепичний завод, підприємства по виробництву збірного залізобетону, бетону, виробів із дерева, кар'єри піску та інші.

Крім того, в системі раднаргоспу є *Управління матеріально-технічного постачання та збуту*, яке здійснює матеріально-технічне постачання всіх підприємств раднаргоспу і збут продукції по всіх галузях народного господарства економічного району.

Галузеві виробничі управління здійснюють безпосереднє керівництво всією діяльністю підпорядкованих їм підприємств, допомагають їм у виконанні плану, подають технічну допомогу в розв'язанні складних питань, займаються перспективним і поточним плануванням на цих підприємствах та питанням дальшого розвитку підприємств.

Крім галузевих виробничих і функціональних управлінь, у складі раднаргоспу є такі *функціональні відділи*: виробничо-технічний, планово-економічний, відділ капітального будівництва, відділ кадрів та навчальних закла-

дів, відділ зовнішніх відносин, відділ транспорту і перевозок, відділ робітничих кадрів, праці та зарплати, фінансовий відділ, адміністративно-господарський відділ, центральна бухгалтерія, перший відділ, другий відділ.

Весь вантажний і легковий автотранспорт підприємств, підпорядкованих раднаргоспу, об'єднаний в одну організацію — *автотранспортний трест* «Запоріжавтопромтрест». До нього входять 8 автотранспортних контор і авторемзавод.

При Запорізькій Раді народного господарства створено *Техніко-економічну раду* з 280 чоловік — керівних інженерно-технічних працівників раднаргоспу, підприємств, науково-дослідних, проектних і учбових закладів, робітників-новаторів, винахідників та раціоналізаторів підприємств, працівників партійних, радянських, профспілкових і комсомольських організацій. Техніко-економічна рада складається з *10 секцій*: промисловості чорної металургії, промисловості кольорової металургії, машинобудування, промисловості будівельних матеріалів, легкої промисловості, енергетики, економіки, обліку виробництва, праці і зарплати, технічної пропаганди, учбових закладів і масової підготовки кадрів.

Підсумки роботи Запорізького раднаргоспу в 1957 році показали, що *реорганізація управління промисловістю і будівництвом створила винятково сприятливі умови для дальшого розвитку промисловості області і поліпшення керівництва підприємствами та будівництвом*. Хоча Рада народного господарства існує ще не так давно і нова система управління промисловістю та будівництвом потребує дальшого удосконалення, доробки деяких питань і особливо дальшого удосконалення роботи апарату раднаргоспу, проте переваги, життєва важливість і необхідність цієї перебудови вже повністю підтверджуються.

Вже перші кроки практичної діяльності Запорізького раднаргоспу з незаперечною силою показали, які величезні можливості закладені в новій системі управління промисловістю і будівництвом.

Перебудова управління промисловістю і будівництвом, наблизивши керівництво до підприємств і будов, дала можливість значно краще використовувати наявні виробничі потужності і можливості підприємств і будов,

швидше здійснювати заходи, спрямовані на поліпшення роботи підприємств і будов, оперативніше подавати допомогу підприємствам і будовам, більш гнучко маневрувати матеріальними ресурсами, більш правильно вирішувати питання спеціалізації і кооперування і загалом розвитку промисловості і використання природних скарбів економічного району.

Нові умови праці дозволяють вирішувати всі питання, зв'язані з роботою підприємств і будов, безпосередньо на підприємствах і будовах, на виробництві і, що найголовніше, з участю колективу робітників та інженерно-технічних працівників цих підприємств і будов.

Підприємства Ради народного господарства Запорізького економічного адміністративного району достроково, 19 грудня, виконали виробничу програму 1957 року. Обсяг промислового виробництва зріс в 1957 році порівняно з 1956 роком на 14,6% проти передбачених планом 10,4%. Понад план випущено: сталь, прокат, металургійний кокс, феросплави, алюміній, дизелі та багато іншої продукції. Причому за друге півріччя 1957 року вироблено продукції набагато більше, ніж за перше півріччя.

План по продуктивності праці в цілому на підприємствах раднаргоспу виконано на 102,9%; продуктивність праці зросла в порівнянні з 1956 роком на 8,8% проти 5,7%, передбачених планом. Завдання по зниженню собівартості підприємства теж повністю виконали; надпланова економія від зниження собівартості товарної продукції за 1957 рік становила 69 мільйонів карбованців.

1957 рік став роком дальшого поліпшення використання основних агрегатів металургійних підприємств і насамперед доменних та мартенівських печей, прокатних станів, електросталеплавильних печей, а також кращого використання потужностей підприємств кольорової металургії, машинобудування, легкої і харчової промисловості, електростанцій тощо. В 1957 році коефіцієнт використання корисного об'єму доменних печей становив 0,777 проти 0,8 в 1956 році; середньодобовий зйом сталі з квадратного метра поду мартенівських печей на заводі «Запоріжсталь» за календарну добу становив у 1957 році 8,88 тонни проти 8,7 в 1956 році. Збільшилось середньодобове виробництво по слябінгу. Зросла продуктив-

ність електросталеплавильних печей і прокатних станів на заводі «Дніпроспецсталь», різко збільшився випуск високоякісних хромомagneзитових виробів на вогнетривкому заводі.

Перевиконали план виробництва 1957 року і значно поліпшили показники по використанню основних агрегатів усі заводи Управління кольорової металургії і хімічної промисловості. Успішно освоювались нові види продукції. Так, на Дніпровському електродному заводі освоєно новий вид вугільних електродів, прошивних катодних блоків, на заводі абразивних виробів освоєно виробництво великогабаритних фасонних шліфувальних кругів, електрокорундового шліфзерна марки Е-95. Впроваджено цілий ряд технічних заходів. Так, вперше в СРСР введена в експлуатацію батарея декомпозерів з повітряним переміщенням безперервної дії на алюмінієвому заводі. На абразивному заводі освоєна плавка електрокорунду в кожухах, футерованих вугільними блоками.

Набагато поліпшили роботу машинобудівні заводи. Так, якщо в першому півріччі 1957 року з 22 підприємств машинобудівної промисловості не виконали план 4 підприємства, то план 1957 року повністю виконали всі підприємства. Випуск основних видів продукції на машинобудівних заводах зріс: металорізальних верстатів — на 18%, дизелів — на 22,6%, компресорів — на 20%, трансформаторів силових — на 22%, кабельних виробів — на 12% і т. ін.

У 1957 році підприємства машинобудівної промисловості Запорізького раднаргоспу здійснили ряд важливих заходів по розробці, освоєнню і виготовленню нових високопродуктивних машин, механізмів, приладів і апаратів, які мають важливе народногосподарське значення.

Так, на заводі імені Кірова успішно пройшло міжвідомче випробування двох зразків автоматизованих дизелегенераторних установок потужністю 80 кіньських сил для радіорелейних ліній зв'язку, які можуть працювати близько 200 годин без обслуговуючого персоналу. На Мелітопольському дизелебудівному заводі виготовлено 6 автоматизованих дизелегенераторних установок для Міністерства зв'язку. Мелітопольський компресорний завод вперше в Радянському Союзі виготовив і випробував компресор для перекачування газу етану. Колектив Бердянського механічного заводу освоїв виробництво електроза-

нурених насосів. Значні досягнення в освоєнні і випуску нових видів продукції мають заводи «Азовкабель», імені Воровського та багато інших.

Від впровадження заходів по механізації і автоматизації виробництва машинобудівні заводи одержали в 1957 році економію більше двох мільйонів карбованців і знизили трудомісткість продукції більш ніж на 47 тисяч нормогодин.

Успішно виконали державний план по виробленню електроенергії підприємства енергетичного управління раднаргоспу. Електростанції енергосистеми зекономили понад план 30 тисяч тонн умовного палива і понад 45 мільйонів кіловат-годин електроенергії на власні потреби. В 1957 році Придніпровська і Дніпродзержинська ГРЕС повністю переведені з твердого палива на природний шебелинський газ. Тим самим зекономлено понад 2 мільйони тонн твердого палива за рік.

Різно поліпшили роботу підприємства легкої і харчової промисловості Запорізької області. Так, якщо план першого півріччя 1957 року з 48 промислових підприємств виконали тільки 33 підприємства, то план другого півріччя 1957 року виконали всі підприємства і перекрыли кількість продукції, недоданої за перше півріччя. На підприємствах легкої і харчової промисловості в 1957 році було проведено велику роботу по удосконаленню техніки і технології виробництва.

Здійснено ряд важливих заходів по нарощуванню потужностей підприємств чорної і кольорової металургії, енергетики, машинобудівної, легкої та харчової промисловості.

Будівельні організації Управління будівництва та промисловості будівельних матеріалів «Запоріжбуд» та «Запоріжалюмінбуд» в 1957 році також поліпшили свою роботу. План будівельно-монтажних робіт в цілому по генпідряду був виконаний.

У 1957 році за рахунок державних асигнувань збудовано і введено в експлуатацію 122,7 тисячі квадратних метрів жилої площі, що становить 107% річного плану, або на 33,3 тисячі більше проти фактичного введення в 1956 році. Введено в експлуатацію чимало об'єктів соціально-культурного та побутового призначення.

Підприємства промисловості будматеріалів план 1957

року теж виконали. Збільшена потужність виробничих підприємств, трестів по виробництву залізобетонних конструкцій, крупних стінових блоків. Здійснений ряд підприємств по застосуванню в будівництві ефективних будівельних матеріалів і виробів. В 1957 році випуск збірного залізобетону зріс в порівнянні з 1956 роком на 25%, а в 1958 році в порівнянні з 1957 роком приріст становить 31%.

В житловому будівництві все ширше впроваджуються великі блоки. Так, в 1956 році з великих блоків було зібрано лише два будинки, а в 1957 році — 12 будинків, в 1958 році — 21 будинок, або близько 30% всього обсягу житлового будівництва.

На поліпшенні роботи промисловості Запорізького економічного адміністративного району перш за все позначилась ліквідація відомчої належності підприємств та будов, що дало можливість краще використати їх потужності і внутрішні резерви виробництва.

Так, одним з найважливіших заходів у справі збільшення виробництва прокату на металургійному заводі «Запоріжсталь» стало проведення реконструкції слябінга і тонколистового стана цього заводу. Через незадовільну підготовку проведення реконструкції безперервно відкладалось. Так, спочатку воно було запроєктоване на IV квартал 1955 року, потім перенесено на III квартал 1956 року і, нарешті, — на 1957 рік. Проте і в 1957 році здійснення реконструкції було під загрозою зриву.

З метою найшвидшого проведення реконструкції агрегатів Рада народного господарства разом з колективом металургів і будівельників розробила конкретні заходи по підготовчих роботах, зв'язаних з реконструкцією прокатних станів, і після належної підготовки до робіт було негайно розпочато проведення реконструкції прокатних станів.

В процесі реконструкції було виконано великий обсяг будівельно-монтажних робіт, на яких працювало до 6 тисяч будівельників, монтажників і металургів з інших організацій, що раніше входили в систему різних міністерств. Внаслідок цього реконструктивні роботи були проведені у винятково короткі строки. Реконструкцію слябінга здійснено за 16,2 доби замість 30 діб, передбачених планом, а реконструкцію тонкслистового цеху — за 12,4 доби

замість 30 діб. Прискорена реконструкція слябінга і тонколистового стана дала можливість випустити додатково десятки тисяч тонн прокату. Потужність прокатного устаткування на заводі «Запоріжсталь» збільшилась на 30%.

Завдяки зосереджуванню великих ресурсів на найважливіших виробничих ділянках Запорізький раднаргосп організував також будівництво двох потужних мартенівських печей. В результаті ці мартени були споруджені достроково: піч № 11 — на 56 днів і піч № 12 — на 83 дні раніше строку; за рахунок цього було випущено додатково десятки тисяч тонн сталі.

В березні 1958 року таким же методом було проведено капітальний ремонт доменної печі № 4 заводу «Запоріжсталь». Обсяг робіт по ремонту становив понад 11 мільйонів карбованців і включав ряд робіт реконструктивного характеру. На роботах було сконцентровано понад 2500 робітників, які раніше входили в систему різних міністерств. Причому тут були і такі організації, які раніше ніколи не залучались до ремонту доменних печей.

Незважаючи на те, що в ремонті доменної печі № 4 брала участь велика кількість різних підприємств, загальна організація і злагодженість в роботі всіх виконавців були на високому рівні. Робітники та інженерно-технічні працівники всіх організацій, зайнятих на ремонті доменної печі № 4, виявили високу організованість і справжній трудовий ентузіазм. Якщо раніше у деяких працівників були сумніви щодо можливості проведення капітального ремонту за 23 дні, то внаслідок зазначеної організації робіт капітальний ремонт доменної печі № 4 було здійснено всього за 17 діб. Весь накреслений планом і графіком обсяг ремонтних робіт було виконано повністю і якісно; за рахунок скорочення ремонту країна одержала додатково близько 10 тисяч тонн чавуну.

Можна з певністю сказати, що така організація капітального ремонту не могла бути здійснена в умовах міністерств, що існували раніше.

Або такий приклад. Запорізький завод сільськогосподарського машинобудування «Комунар» одержав термінове завдання організувати виробництво нових жнивирок. Колишнє Міністерство сільгоспмашинобудування зобов'язало багато заводів системи міністерства виготовити для заводу «Комунар» необхідну оснастку. Проте її ви-

готовлення на заводах інших економічних районів проходило вкрай незадовільно, що поставило під загрозу зриву початок виробництва жниварок.

Запорізький раднаргосп за рахунок кращого використання наявних потужностей на машинобудівних заводах, які раніше входили в систему різних міністерств, подав допомогу заводу «Комунар». Оснастку було виготовлено, внаслідок чого було своєчасно розпочато виробництво жниварок і план по них було виконано.

Підприємства Запорізького економічного адміністративного району в 1957 році виготовляли 4,5 тисячі тонн зварювальних електродів, з них 2640 тонн відправляли в різні райони Радянського Союзу аж до Уралу. В той же час 1590 тонн електродів заводи Запорізького економічного району ввозили з інших областей Союзу. Ряд заводів самі виготовляли електроди кустарно, неякісно і дорого. Так, при преїскурантній ціні електродів 1770 карбованців за тону собівартість їх на заводі «Комунар» становила 3614 карбованців, а на трансформаторному заводі — 2900 карбованців.

Раднаргосп організував виробництво зварювальних електродів лише у двох спеціалізованих цехах—на Дніпровському механічному заводі і заводі «Дормаш» (місто Бердянськ). Продуктивність цих заводів дає можливість повністю забезпечити в електродах потреби району. Крім того, централізоване виготовлення електродів дало змогу знизити витрати на електроди тільки на заводах «Комунар» і трансформаторному на 1260 тисяч карбованців за рік.

Раніше підприємства Запорізького раднаргоспу одержували з інших міст (Москва, Харків, Свердловськ) велику кількість виробів з пластмаси і гуми. Утруднення в одержанні цих виробів не тільки гальмували виконання підприємствами планів випуску продукції, але й перешкоджали широкому впровадженню пластмас, як прогресивних заміників дорогих деталей з кольорових металів. Раднаргосп виявив додаткові потужності і організував централізовані ділянки для виготовлення виробів з пластмас та гуми, що дало можливість забезпечити цими виробами всі підприємства області.

Підприємства Запорізького економічного адміністративного району відчувають велику потребу в кріпильних металевих виробах (болти, гайки тощо). Майже всі за-

води району самі виготовляли для себе ці вироби, що значно здорожувало виробництво. Наприклад, собівартість болтів М6×35 на трансформаторному заводі становила 43 карбованці за кілограм, а преїскурантна ціна їх— 17 карбованців 72 копійки; болти чорні М16×56 на заводі «Комунар» коштували 2 карбованці 6 копійок, а по преїскуранту їх ціна — 1 карбованець 48 копійок.

Раднаргосп організував спеціалізований цех кріпильних металевих виробів, оснащений сучасним устаткуванням, автоматами, швидкохідними висадочними пресами. Це дало можливість забезпечити підприємства металевими виробами і зекономити, за дуже скромними підрахунками, близько 12 мільйонів карбованців на рік і заощадити близько 3000 тонн металу.

Для реконструкції стана «слябінг» на заводі «Запоріжсталь» потрібні були великогабаритні поковки кілець роликових підшипників. Їх мали виготовити заводи важкого машинобудування, які затримали виготовлення поковок, що спричинилось до затримки в ремонті прокатного стана. Раднаргосп вжив усіх заходів до того, щоб організувати випуск поковок на заводах Запорізької області. В результаті ці кільця були виготовлені в ковальському цеху заводу «Дніпроспецсталь» і це дало змогу скоротити строки ремонту стана.

Завод імені Воровського не забезпечив виконання замовлення на ролики для транспортерів, необхідних для устаткування зерносховищ в районах цілинних земель. Йому подали допомогу, організувавши випуск необхідної продукції на компресорному заводі, і цим запобігли зриву своєчасного виконання важливого завдання.

Для збільшення виробництва вапна, в якому відчувається гостра потреба, необхідно було споруджувати новий газопровід від коксохімічного заводу до заводу феросплавів. Питання розв'язали шляхом подачі газу через газопровід, що є на електродному заводі. В зв'язку з цим відпала необхідність в будівництві нового газопроводу.

Підприємства Запорізького економічного адміністративного району в 1957 році ввозили до 20 тисяч тонн машинного чавунного литва. Тим часом ряд підприємств області, які мали чавуноливарне виробництво, використовувались не повністю.

Ліквідація відомчої належності підприємств дозволила швидко розв'язати це питання. За рахунок більш пов-

318760

ного використання потужностей по чавунному литву в області було наполовину покрито дефіцит в машинному чавунному литві. Було також зменшено завезення в область з інших районів і сталюого литва.

Нові умови управління промисловістю відкривають широкі можливості *кращого використання підприємств за рахунок проведення їх спеціалізації*. Раднаргосп затвердив план здійснення спеціалізації на ряді заводів протягом 1959—1965 років. Уже тепер проводиться чимало заходів по спеціалізації.

Як попередні розрахунки, так і результати проведених заходів показали, що *спеціалізація поліпшує роботу підприємств і дозволяє збільшити випуск продукції*. Це можна показати на багатьох прикладах.

Так, в системі Запорізького раднаргоспу є два заводи, що випускають протипожежне устаткування: завод імені Войкова в місті Запоріжжі і завод імені 300-річчя возз'єднання України з Росією в місті Мелітополі. Ці два заводи, що випускають одностипне устаткування, раніше належали до різних міністерств.

Раднаргосп вирішив зосередити виробництво протипожежного устаткування на заводі імені 300-річчя возз'єднання України з Росією, де для цього є всі умови, а завод імені Войкова реконструювати і перетворити в інструментальний завод з таким обсягом випуску продукції, що дозволить повністю покрити потребу підприємств економічного району в інструменті, пристроях, штампах і пресформах, які тепер виготовляються на багатьох неспеціалізованих заводах району.

Для забезпечення підприємств Запорізького раднаргоспу та інших економічних районів якісними гарячими штампівками, в першу чергу для виробництва автомобілів і тракторних запасних частин, намічено в цьому семіріччі побудувати спеціалізований ковальський цех потужністю 50 тисяч тонн штампівок на рік.

Верстатобудівний завод імені ХХІІІ Жовтня випускає тепер 26 типів верстатів. Раднаргосп вирішив спеціалізувати його лише на токарних автоматах моделі 1А112 і 1А118. Ця спеціалізація дасть можливість в три з лишком рази збільшити випуск верстатів. Завод шляхових машин намічено спеціалізувати на випуску тільки скреперів, що дасть можливість збільшити їх випуск в два рази. Проводиться спеціалізація електроапаратного заво-

ду на випуск ртутних випрямлячів із збільшенням їх випуску за семирічку в 3—5 раз. На заводі імені 30-річчя ВЛКСМ створюється виробництво холодильних фреонових установок та кондиціонерів, і завод спеціалізується на виробництві лише цього устаткування.

За рахунок поліпшення використання потужностей, спеціалізації і розвитку найбільш механізованих ливарних цехів накреслено задовольнити потреби всіх підприємств економічного району в чавунному литві і ліквідувати дрібні напівкустарні ливарні цехи на заводах імені Шевченка, по ремонту енергопоїздів, імені 30-річчя ВЛКСМ та імені Войкова.

Участь робітників та інженерно-технічних працівників у розгляді найрізноманітніших питань роботи підприємств і їх ініціатива дозволяє раднаргоспу виявляти нові резерви виробництва, більш правильно і краще розв'язувати виробничі питання. Прикладом цього є ініціатива колективу «Запоріжсталі».

Агломераційний цех заводу «Запоріжсталь» задовольняє в даний час потребу доменного цеху в агломераті на 75%. Додаткова кількість агломерату дозволила б значно збільшити виробництво чавуну. Робітники та інженерно-технічні працівники заводу внесли пропозицію провести реконструкцію діючих агломашин, збільшивши ширину аглострічок з двох до двох з половиною метрів за рахунок застосування палет нової конструкції. Цей захід дасть змогу збільшити виробництво агломерату в діючому цеху на 25% і забезпечити ним доменний цех. Збільшення кількості агломерату в шихті доменної печі дає пряме збільшення виробництва чавуну.

Раднаргосп разом з колективом заводу «Запоріжсталь» зараз приступив до здійснення реконструкції агломашин. Все устаткування для цієї реконструкції буде виготовлено на заводах Запорізького раднаргоспу. Пропозиція про зміну конструкції аглострічок являє великий інтерес не тільки для «Запоріжсталі», але й для інших металургійних заводів, на яких є агломераційні фабрики.

Говорячи про можливість кращого маневрування ресурсами, можна навести для прикладу і такий факт. У зв'язку з несвоечасною поставкою вугілля для ТЕЦ заводу «Запоріжсталь», від котлів якої працюють повітродувки доменного цеху, останні, а також робота доменного цеху були поставлені під загрозу зупинки.

Необхідно було вжити негайних заходів по усуненню цієї небезпеки. Було прийнято рішення взяти вугілля, яке було на ТЕЦ алюмінійового заводу, а електропостачання алюмінійового заводу було забезпечене за рахунок додаткових ресурсів енергосистеми. Цими заходами була ліквідована небезпека зриву роботи доменного цеху.

Для розв'язання такого питання раніше необхідно було б підключити щонайменше три міністерства — чорної металургії, кольорової металургії і електростанцій, потрібно було б багато часу, листування і, можливо, навіть втручання урядових органів, і навряд чи це питання могло б бути розв'язане так, як воно було розв'язане тепер, в нових умовах керівництва промисловістю.

Або такий приклад. Через відсутність устаткування для обробки електродів був під загрозою невиконання план виробництва крупних електродів на Запорізькому електродному заводі. Раднаргосп вишукав на підприємствах колишніх міністерств недіючі верстати і передав їх електродному заводу. Це дало змогу останньому забезпечити виконання програми по випуску електродів.

До цього необхідно додати, що за минулий період раднаргосп виявив на підприємствах понад 400 одиниць недіючого устаткування і передав його іншим заводам області, яким необхідне було це устаткування.

Ліквідація відомчої підпорядкованості підприємств дала можливість провести певну роботу в справі *поліпшення і дальшого спрощення структури управління підприємств.*

Так, в області було 12 дрібних самостійних будівельних організацій, які раніше входили в систему кількох міністерств. Ці організації не мали належної виробничої бази і провадили будівництво напівкустарними методами. Тепер вони влилися у великі трести: «Запоріжбуд» і «Запоріжалюмінбуд». Це дало можливість різко зміцнити будівництво, поліпшити роботу будівельних організацій, підвищити якість і здешевити будівництво.

Весь автотранспорт, що складається з 54 автогосподарств, які раніше належали багатьом підприємствам і міністерствам, об'єднано в одну організацію — автомобільний трест. Це дає змогу ефективніше використовувати автотранспорт.

Здійснення цих заходів в галузі поліпшення і спрощен-

ня структури управління підприємств дозволило зменшити штати цих організацій до 900 чоловік і зекономити лише на фонді заробітної плати до 9 млн. крб. за рік.

У 1958 році значно зріс випуск продукції на підприємствах Запорізького економічного району.

По галузевих управліннях планом передбачалось таке зростання випуску валової продукції (в процентах):

По Управлінню підприємств чорної металургії	8,8
» » кольорової металургії	
» » і хімічної промисловості	34,1
» » машинобудування	20,2
» » енергоспоживання	8,4
» » будівництва і будівельних матеріалів	7,5
» » легкої та харчової промисловості	2,3

Коефіцієнт використання корисного об'єму доменних печей на 1958 рік встановлено—0,761 проти 0,777 в 1957 році. Виробництво сталі збільшилось на 11,9%. Зйом сталі з одного квадратного метра площі поду мартенівських печей передбачено 8,95 тонни проти 8,88 тонни в 1957 році. Виробництво товарного прокату збільшилось на 22,4%.

Слід відзначити, що більшість підприємств чорної і кольорової металургії Запорізького економічного адміністративного району мають значну питому вагу в Радянському Союзі.

Так, на Україні тільки заводи Запорізького економічного району випускають автомобільний холоднокатаний і нержавіючий лист, високолеговані і нержавіючі сталі та холодноотягнутий метал, феросплави, вугільні електроди, алюміній, абразиви. Запорізький трансформаторний завод випускає близько половини всіх трансформаторів, що виробляються в СРСР.

Промисловість Запорізького економічного адміністративного району виконала план 1958 року 21 грудня по всіх основних показниках і забезпечила значний приріст виробництва порівняно з відповідним періодом 1957 року. За 1958 рік план по випуску валової продукції виконано на 103,7%, зростання проти 1957 року становило 15,3%; план по продуктивності праці виконано на 101,9%; порівняно з відповідним періодом 1957 року продуктивність праці підвищилась на 8%; перевиконано план також і по зниженню собівартості продукції.

Позитивні результати роботи промисловості знайшли своє відображення в *зниженні собівартості продукції і*

підвищенні рентабельності підприємств. Якщо в 1957 році собівартість була нижча проти рівня 1956 року на 2,3%, то за 1958 рік вона знизилась порівняно з 1957 роком на 7,3%. Надпланова економія від зниження собівартості продукції промислових підприємств за 1958 рік становила 242 млн. крб. проти 69 млн. крб. за 1957 рік.

На підприємствах Запорізького економічного району розгорнулось змагання за економну працю, за зниження собівартості вироблюваної продукції і рентабельну роботу підприємств. Колективи підприємств і будов взяли нові підвищені зобов'язання по зниженню собівартості продукції і заощадженню державних коштів.

Прикладом активної боротьби за економію матеріалів може бути ініціатива колективу доменщиків заводу «Запоріжсталь», який підтримав почин А. Кольчика і поставив перед собою завдання — зробити запорізький чавун найдешевшим на Україні.

Як відомо, металургійне виробництво відноситься до числа матеріалоемких. Витрати на оплату сировини і палива в собівартості чавуну становлять близько 85—87%. Тому економія за рахунок цієї статті найбільш ефективна, і в цьому відношенні досягнуто вже досить значних результатів.

Так, за 1958 рік доменщики «Запоріжсталі» зекономили 146 тис. тонн залізної руди і агломерату, 48 тис. тонн марганцевої руди, 6 тис. тонн вапняку і близько 90 тис. тонн скипового коксу. Доменщики успішно добиваються зниження витрачання коксу — найбільш дорогого компонента у собівартості чавуну. За рахунок підвищення температури дуття, збільшення виробництва агломерату і ряду інших заходів витрачання коксу на одну тону переробного чавуну з 794 кг в 1957 році знизилось у 1958 році до 728 кг, а в другому півріччі — до 675 кг, тобто стало найнижчим по Україні.

Все це дало можливість колективу доменщиків успішно справитись з поставленим завданням, і в 1958 році собівартість однієї тонни переробного чавуну становила 306 крб., або нижче 1957 року майже на 11 крб. і проти планової — на 10 крб., що становить більше 23 млн. карбованців річної економії. Досягнення колективу доменного цеху дозволили керівництву «Запоріжсталі» звернутися в раднаргосп з проханням про зниження встановлених норм витрат на кокс та інші матеріали.

Активно включившись у патріотичний рух за найвищу продуктивність кожного діючого агрегату, запорізькі металурги зобов'язалися в 1959 році дати понад план 40 тисяч тонн агломерату, 15 тисяч тонн чавуну, 35 тисяч тонн сталі, 24 тисячі тонн прокату.

Удосконалення технології та організації виробництва, а також нарощування потужностей забезпечили значне зростання виробництва *за рахунок підвищення продуктивності праці*.

Ліквідація відомчої належності машинобудівних підприємств і поліпшення керівництва ними дозволили краще використати наявні резерви. Якщо в 1957 році на 1 тисячу карбованців вартості основних засобів вироблялось продукції на 1379 крб., то в 1958 році — на 1566 крб., тобто на 14% більше.

Підприємства Запорізького раднаргоспу в 1958 році випускали нові, складніші види виробів, які мають вищі техніко-економічні показники.

Так, «Запоріжсталь» освоїв виробництво полірованих пластин нержавіючої сталі, необхідних для виготовлення нових вискоефективних машин та агрегатів, і білої консервної жерсті завтовшки 0,2 мм замість 0,32 мм. На алюмінієвому заводі розпочато виробництво кристалічного кремнію і силуміну, які потрібні для відливання деталей в машинобудуванні. Абразивний завод освоїв виробництво великогабаритних і дрібнозернистих шліфувальних кругів та кругів на бакелітовій зв'язці.

Якщо в 1957 році і раніше трансформатори випускались найвищою напругою 400 тисяч вольт, то тепер для передачі електроенергії потужних електростанцій на великі відстані (наприклад, Сталінград — Москва, Куйбишевська ГЕС—Урал, енергосистеми Сибіру) для зменшення втрат виникла потреба у створенні трансформаторів ще вищої напруги. В 1958 році Запорізький трансформаторний завод почав випускати трансформатори напругою 500 тисяч вольт.

Великі економічні переваги обіцяє передача на далекі відстані постійного струму. Трансформаторний завод працює над створенням апаратури постійного струму напругою в 500—800 тисяч вольт. Трансформаторний завод починає випускати великі трифазні трансформатори, кожний з яких замінює три однофазні трансформатори. Новий трансформатор майже в два рази легший групи

однофазних. Випускатимуть також великі трансформатори потужністю 240—300—360 кіловольт-амперів в одному агрегаті. Освоюється випуск шахтних трансформаторів, вибухобезпечних підстанцій, які не потребують будівництва в шахтах спеціальних камер для установки, а можуть бути встановлені у виробітках. Це дозволяє зекономити близько 50 тис. крб. на спорудження кожної установки трансформатора.

У 1958 році розпочато випуск автоматизованих дизелегенераторів, які призначені для обслуговування радіорелейних ліній зв'язку та інших установок, де агрегат повинен працювати без обслуговуючого персоналу до 200 годин. Впровадження таких установок в народне господарство дозволить широко застосувати дистанційне керування і значно зменшить кількість обслуговуючого персоналу.

На заводі імені С. М. Кірова завершено випробування дизеля з піддувом потужністю 120 кінських сил, для виробництва якого витратиться стільки металу і трудових затрат, скільки тепер витрачається на 80-сильний двигун. Завод «Комунар» у 1958 році випустив велику кількість удосконалених і високопродуктивних жниварок до комбайнів СҚ-3. Завод імені Першого травня в місті Бердянську збільшив випуск жниварок ЖМ-4 в два рази порівняно з 1957 роком. Мелітопольський завод імені Воровського в 1957 році випускав автоматичні лінії продуктивністю 2000 пляшок за годину, а в 1958 році завод почав випускати лінії продуктивністю 6000 і 12 000 пляшок за годину. Це єдиний в Радянському Союзі завод, що випускає таке устаткування.

Проведена нашою партією перебудова управління промисловістю викликала серед робітників та інженерно-технічних працівників Запоріжжя активну діяльність по поліпшенню керівництва виробництвом і мобілізації резервів виробництва для збільшення випуску продукції.

Зростанню випуску продукції в 1958 році в значній мірі сприяло проведення цілого ряду технічних заходів, підказаних творчим розумом новаторів виробництва. Так, основним завданням доменщиків «Запоріжсталі» у справі збільшення виробництва чавуну є переведення доменних печей на повністю офлюсований агломерат, максимально можливе використання природного газу разом

з киснем, підвищення температури дуття і тиску колошникових газів.

На шляху виконання цих завдань здійснено такі заходи, як збільшення продуктивності агломераційного цеху: підігрівання шихти і реконструкція ексгаустерів забезпечили найвищий у країні випуск агломерату з 1 кв. метра корисної площі машини — 1,8 т/год, що дозволило збільшити вміст агломерату в шихті доменних печей.

Поряд з поліпшенням якості доменної шихти особлива увага приділяється роботам по збільшенню виплавки чавуну і зниженню його вартості. В кінці другого кварталу на заводі «Запоріжсталь» було подано природний газ, який доменщики почали широко застосовувати в доменних печах. За короткий строк всі доменні печі заводу «Запоріжсталь» переведено на роботу з подачею газу.

Перша спроба роботи на газі показала широкі перспективи його використання в доменному виробництві: витрачання коксу, навіть у період освоєння, знижено на 12⁰%, а продуктивність печей підвищилась на 2—3⁰%. Це означає, що кожної доби буде зекономлено близько 1000 тонн коксу вартістю понад 0,2 млн. крб. Якщо виключити затрати на газ, то річна економія, в зв'язку із скороченням витрачання коксу, становитиме понад 25 млн. крб. за рік.

Ще більш перспективним є застосування природного газу в доменних печах разом з киснем. В цьому випадку прискорюється горіння коксу, або, як висловлюються доменщики, збільшується інтенсивність поду печей, проплавляється більше шихти і збільшується виплавка чавуну. У боротьбі за дешевий чавун доменщики «Запоріжсталі» неухильно йдуть по шляху підвищення температури дуття, яка тепер становить близько 900° і є найвищою серед доменних цехів республіки.

Великих успіхів у підвищенні продуктивності праці і на основі цього — збільшення випуску продукції досягли сталеплавильники і прокатники «Запоріжсталі», колектив Дніпровського алюмінійового заводу, робітники машинобудівних підприємств.

Відповідно до постанови Центрального Комітету КПРС і Ради Міністрів СРСР Запорізька Рада народного господарства розробила *проект перспективного плану розвитку народного господарства Запорізького економічного адміністративного району на 1959—1965 роки.*

Перспективний план розроблявся безпосередньо на підприємствах і будовах з широкою участю трудящих. При розробці плану виходили насамперед з необхідності дальшого поліпшення використання потужностей діючих агрегатів і устаткування шляхом впровадження передових технологічних процесів і досягнень передової радянської науки, механізації та автоматизації виробничих процесів, поліпшення організації праці і виробництва, дальшої кооперації і спеціалізації підприємств, підвищення загальної і технічної культури на підприємствах та будовах.

Наявність великих можливостей на підприємствах Запорізького економічного адміністративного району для збільшення потужностей діючих агрегатів за рахунок їх реконструкції, а також деякого розширення діючих цехів замість будівництва нових агрегатів та цехів і проведення цілого ряду організаційно-технічних заходів дозволить в коротші строки, при значно менших затратах набагато збільшити випуск продукції. Наявність дешевих енергетичних ресурсів, а також сировинних джерел поблизу економічного району створює надзвичайно сприятливі умови для розширення діючих і організації нових виробництв, для дальшого розвитку промисловості Запорізького економічного району в цілому.

Проектом перспективного плану передбачається випуск валової продукції підприємствами раднаргоспу в 1965 році майже в два рази більше, ніж фактично випущено в 1957 році, і в 1,9 рази більше порівняно з випуском у 1958 році. Приріст випуску продукції в 1965 році порівняно з 1958 роком планується на 92,4%, в тому числі за рахунок введення нових виробничих потужностей — на 47,2% і за рахунок поліпшення використання діючих потужностей — на 45,2%. Середньорічний приріст випуску продукції по раднаргоспу проектується в розмірі 9,8%, з них за рахунок поліпшення використання діючих потужностей — на 4,8% і за рахунок введення нових потужностей — на 5%.

Приріст випуску валової продукції в 1965 році порівняно з 1958 роком по основних галузях промисловості характеризується даними (в процентах), які наводяться на стор. 27.

З наведених даних видно, що за семиріччя близько половини приросту продукції в цілому по промисловості

Галузі промисловості	Всього	В тому числі:	
		за рахунок поліпшення використання діючих потужностей	за рахунок введення нових потужностей
Чорна металургія	54,4	23,0	31,4
Кольорова металургія	197,6	37,2	160,4
Випуск абразивних виробів	63,8	27,6	36,2
Машинобудування	99,8	76,5	23,3
Будівельні матеріали	89,9	56,8	33,1
Виробництво електроенергії	167,5	1,0	166,5
Скляна промисловість	333,5	42,8	290,7
Легка промисловість	131,9	71,5	60,4
Харчова промисловість	109,3	72,7	36,6
По раднаргоспу в цілому	92,4	45,2	47,2

раднаргоспу, а по промисловості будівельних матеріалів, легкої і харчової промисловості — більше половини випуску продукції народне господарство одержить за рахунок поліпшення використання потужностей діючих агрегатів і устаткувань.

Планом передбачається приріст за семиріччя 28,3% виробництва чавуну, при коефіцієнті використання корисного об'єму доменних печей 0,70 проти нинішніх 0,761. В 1965 році приріст виробництва чавуну намічено одержати, головним чином, за рахунок реконструкції доменних печей і збільшення їх корисного об'єму. Загальне збільшення об'єму доменних печей становитиме 18,9%. Лише за рахунок збільшення корисного об'єму печей намічається одержати річний приріст виплавки чавуну близько 540 тисяч тонн.

Проектом плану передбачається збільшення кількості агломерату в шихті доменних печей за рахунок реконструкції діючих і будівництва двох нових аглострічок.

Це дасть змогу перевести роботу всіх доменних печей повністю на агломерат (100%) і одержати додатковий приріст виробництва чавуну. Додатковий приріст виробництва чавуну передбачається також одержати за рахунок розширення кисневої станції, додаткового збагачення дуття доменних печей киснем і використання шебелинського природного газу в доменних печах.

Таким чином, приріст виробництва чавуну за 1959—1965 роки буде одержано без додаткового введення нових агрегатів, а лише за рахунок реконструкції і кращого використання потужностей діючих доменних печей.

Виробництво сталі за семиріччя намічається збільшити на 32,1%, в тому числі на заводі «Запоріжсталь» — на 26,7% при зйомі сталі з 1 кв. метра площі поду мартенівських печей 11,0 тонни проти теперішніх 8,99 тонни і на заводі «Дніпроспецсталь» — на 58,8% за рахунок реконструкції і поліпшення використання потужностей діючих агрегатів.

Основними засобами збільшення виробництва сталі є: реконструкція в 1959—1965 роках існуючих мартенівських печей на заводі «Запоріжсталь», а також додаткове збагачення повітря, що подається в мартенівські печі, киснем; на заводі «Дніпроспецсталь» накреслено в 1959—1965 роках збудувати чотири нові електропечі — в цеху № 2 і в цеху № 3, а також провести ряд організаційно-технічних заходів по поліпшенню роботи діючих сталеплавильних агрегатів.

У 1965 році збільшення випуску прокату проти 1958 року становитиме 26%; воно буде одержано без додаткового введення нових прокатних станів, а за рахунок реконструкції і кращого використання потужностей діючих прокатних станів.

Основними заходами в збільшенні прокату є: на заводі «Запоріжсталь» — будівництво двох додаткових груп нагрівальних колодязів у цеху слябінга. Накреслюється здійснити реконструкцію ножиць, систему подачі зливків до стана, провести комплексну автоматизацію стана. В тонколистовому цеху намічається перейти на великовагові сляби і потужніші електродвигуни на стані. В цеху холодного прокату буде проведено реконструкцію для переходу на рулонний спосіб виробництва листа.

На заводі «Дніпроспецсталь» вузьким місцем, що обмежує тепер виробництво прокату, є обтискний стан

«825». Перспективним планом передбачається здійснити реконструкцію стана з поділом клітей і збільшенням потужності двигунів цих клітей, будівництво нагрівальних колодязів, реконструкцію ножиць, будівництво другого прольоту ад'юстажа, а також розшивку інших вузьких місць ділянок цеху. Передбачено також здійснити цілий ряд заходів по збільшенню продуктивності сортових станів («550», «325», «280»). Комплекс зазначених заходів дасть можливість перевести сортові стани на безперервний графік роботи, підвищити їх продуктивність і за рахунок цього збільшити на заводі «Дніпроспецсталь» річне виробництво прокату в 1965 році порівняно з 1958 роком на 58%.

Планом на 1959—1965 роки накреслено будівництво цеху зварних труб на заводі «Запоріжсталь».

Приріст виробництва *феросплавів* у 1959—1965 роках становитиме 11,8%, причому 21,4% цього приросту буде одержано за рахунок поліпшення використання діючих потужностей. Значне збільшення виробництва феросплавів намічається по феросиліцію, силікомарганцю, металевому марганцю і феромарганцю. Крім того, значно збільшується виробництво переробного силікохрому з тим, щоб з 1959 року припинити завезення його на Україну з Актюбинського заводу феросплавів.

Передбачається збільшення продукції заводу вогнетривкої цегли, в тому числі шамотних виробів — на 90%, з них 64% за рахунок введення в дію нової шамотно-випалювальної установки, хромомагнетитових виробів — на 26% за рахунок поліпшення використання потужностей діючого устаткування. Накреслено організацію виробництва високоглиноземних виробів.

Планом передбачено збільшення виробництва металевих виробів майже в 3 рази, в тому числі дроту — в 5 разів, сіток металевих — на 170 процентів, цвяхів — на 26 процентів. Збільшення виробництва товарного дроту, цвяхів, кабеля і металевої сітки намічається одержати за рахунок розширення діючого дрогового цеху при одночасному розширенні цехів оцинкувально-кабельного, сіткового і цвяхового.

Запорізький економічний адміністративний район має сприятливі умови для дальшого розвитку *кольорової металургії* — однієї з провідних галузей народного господарства району. Проектом семирічного плану передба-

чається зростання випуску валової продукції по підприємствах кольорової металургії на 179,1 процента. За рахунок використання дуже чистого кварцу Овруцького, а надалі і Баничівського родовища в першому півріччі 1958 року організовано виробництво технічного кремнію на Дніпровському алюмінієвому заводі, яке забезпечуватиме виготовлення сплаву силуміну, а також потреби хімічної промисловості. Це відкриє нові можливості в галузі різкого збільшення на Україні випуску пластичних мас і високотемпературних електроізоляційних лаків та черезину на основі кремнійорганічних сполук.

Наявність потужної кам'яновугільної бази і коксохімічних виробництв створює дуже сприятливі передумови для роботи і дальшого розвитку виробництва найрізноманітніших виробів на Дніпровському електродному заводі, зокрема різних видів електродів і дуже важливої продукції — футерувальних блоків для доменних печей.

Українська РСР має єдине підприємство по виробництву алюмінію — Дніпровський алюмінієвий завод імені С. М. Кірова в місті Запоріжжі. Кількість алюмінію, що випускає цей завод, для УРСР є недостатньою, особливо враховуючи перспективи розвитку машинобудування, енергетики, необхідність впровадження алюмінію в цивільне і житлове будівництво. Проектом плану передбачено збільшення випуску алюмінію в 1959—1965 роках в півтора раза шляхом розширення виробництва алюмінію на Дніпровському алюмінієвому заводі.

На Дніпровському електродному заводі передбачено збільшення випуску продукції в 1959—1965 роках по графітованих електродах — на 36,6%, по вугільних електродах — на 16,3% і по вуглецевих блоках для доменних печей — в півтора раза. Причому весь приріст випуску продукції буде досягнуто тільки за рахунок реконструкції і поліпшення використання потужності діючого устаткування. Розширення потужностей електродного заводу має особливе значення в зв'язку з тим, що потреби металургійної промисловості в найрізноманітніших електродах і особливо у вуглецевих блоках для футерування доменних печей та інших плавильних агрегатів весь час зростають.

Перспективним планом на 1959—1965 роки передбачається також збільшення проти 1958 року випуску абразивної продукції на Запорізькому заводі абразивних

виробів, в тому числі шліфувальних кругів — на 155,2%, виплавки карбиду-кремнію — на 39%. Збільшення випуску основних видів абразивних виробів, особливо шліфувальних кругів, карбиду-кремнію, агломерату і шліфпорошків, буде досягнуто в результаті реконструкції існуючих і будівництва нових цехів. По цеху виробництва електрокорунду реконструйовані копер і естакада, а також переведено плавку електрокорунду із сирих бокситів на агломерат, що різко підвищує випуск електрокорунду. З 1961 року передбачається випуск нового, більш досконалого виду абразивних матеріалів — карбідбору, а в 1958 році організовано виробництво шліфувальних кругів на бакелітовій зв'язці.

Проектом плану розвитку *машинобудівної промисловості* Запорізького економічного адміністративного району на 1959—1965 роки передбачається зростання випуску валової продукції на 199,8% при середньорічному прирості випуску валової продукції на 10,4%. Цей приріст також досягається, головним чином, за рахунок кращого використання діючих потужностей.

Проектом перспективного плану передбачається таке зростання виробництва окремих галузей машинобудівної промисловості протягом семиріччя (в процентах):

Енергетичне машинобудування	— 209,5
Електротехнічна промисловість	— 220,8
Верстатобудування і інструменти	— 405,3
Будівельне і шляхове машинобудування	— 212,0
Автотракторна промисловість і сільгоспмашинобудування	— 174,3
Загальне машинобудування	— 277,6

На машинобудівних підприємствах у запланований період випускатимуться нові, більш досконалі машини, а машини, які випускаються тепер, будуть модернізовані з метою підвищення їх потужностей і поліпшення техніко-економічних показників.

Так, на Великотокмацькому заводі, крім робіт по створенню автоматизованих дизелегенераторів, будуть проведені роботи по дальшому збільшенню потужності дизелів (до 150 кінських сил), зниженню питомого витрачання палива, зменшенню шумності і вібрації.

Трансформаторний завод випускатиме більш потужні трансформатори, роботи по створенню яких почалися в 1958 році. Велика робота провадиться по підвищенню

економічності трансформаторів, зменшенню їх ваги, зниженню втрат.

Електроапаратний завод випускатиме нові типи більш досконалих і економічних ртутних випрямлячів для кольорової металургії та електрифікації залізниць.

На заводі імені 30-річчя ВЛКСМ замість застарілих і економічно не вигідних нафтових двигунів буде організовано виробництво холодильних установок для обладнання холодильників на підприємствах харчової промисловості.

Враховуючи все зростаючий попит населення республіки на легкові автомобілі і сприятливі умови, які є в районі для випуску автомашин, раднаргосп Запорізького економічного адміністративного району вніс пропозицію створити в Запоріжжі завод по виробництву економічних, зручних і недорогих мікролітражних автомобілів.

Ініціатива Запорізького раднаргоспу була підтримана Центральним Комітетом КП України і Радою Міністрів УРСР і схвалена ЦК КПРС і Радою Міністрів СРСР. Вирішено організувати в Запоріжжі на базі машинобудівного заводу «Комунар» автомобільний завод, на якому на кінець семирічки випускатимуться десятки тисяч мікролітражних автомобілів за рік. Мелітопольський дизелебудівний завод забезпечуватиме ці автомобілі моторами. У виробництві автомобілів братимуть участь десятки інших підприємств та організацій.

Перші запорізькі машини будуть випущені вже в 1960 році.

Перспективним планом розвитку *промисловості будівельних матеріалів* Запорізького раднаргоспу на 1959—1965 роки передбачається зростання випуску місцевих будівельних матеріалів, зокрема будівельних конструкцій і деталей, які сприятимуть дальшій індустріалізації будівельних процесів. Випуск валової продукції підприємствами будматеріалів у 1965 році порівняно з 1958 роком зросте на 89,7%, в тому числі на діючих потужностях — на 58,4% і за рахунок заново введених потужностей — на 31,3%. Середньорічний темп зростання виробництва будівельних матеріалів становитиме 9,6%. З метою збільшення випуску будівельних матеріалів будуть споруджені заводи стінових блоків і проведені роботи по спеціалізації та розширенню підприємств, що виготовляють

збірний залізобетон, будівництву заводу центрифугованих опор потужністю 20 тисяч кубометрів, будівництву заводу великопанельних гіпсошлакових прокатних перегоронок. Збільшиться випуск попередньо напружених залізобетонних виробів. Намічається проведення реконструкції каменедробильних заводів і будівництво нових трьох дробильно-сортувальних заводів потужністю 700 тисяч кубометрів за рік, будівництво нового кар'єру піску та інших заводів.

Як уже відзначалось, у Запорізькій області, поряд з високорозвинутою важкою промисловістю, є також багатогалузеве сільське господарство і великі ресурси сільськогосподарської сировини. Проте переробка цієї сировини не забезпечувалась через відставання в розвитку деяких галузей легкої і особливо харчової промисловості.

Раднаргоспом за період його існування, тобто за рік, здійснено ряд істотних заходів *по нарощуванню потужностей підприємств харчової, легкої і м'ясомолочної промисловості.*

Так, по молочній промисловості реконструйовано і розширено Великобілозерський, Червоноармійський, Михайлівський, Веселівський, Нижньомиколаївський і Розовський маслозаводи, тут встановлено 22 потокові маслоготовлювальні лінії системи Мелешина, 14 аміачних компресорів потужністю 840 тисяч *кал/год*, 6 дизельних електростанцій потужністю 686 кінських сил, 151 сепаратор для молока і т. д. Введено в експлуатацію Запорізький молокозавод, встановлено котельні при трьох маслозаводах, збудовано 28 сепараторних пунктів.

Внаслідок цих і ряду інших заходів потужність маслозаводів (у переводі на молоко) збільшилася з 251 тисячі тонн за рік на 1 січня 1957 року до 332 тисяч тонн за рік на 1 серпня 1958 року. Крім того, завдяки механізації технологічного процесу на підприємствах молочної промисловості підвищилась виробнича і санітарна культура.

У м'ясній промисловості потужність м'ясокомбінатів зросла по забою з 56 тисяч тонн на 1 січня 1957 року до 66 тисяч тонн на 1 серпня 1958 року, по зберіганню — з 1400 до 1500 тонн і по заморожуванню — з 27 до 53 тонн за добу. Це зростання потужностей досягнуто за рахунок встановлення двох універсальних конвейерів по переробці м'яса свиней і овець, трьох механічних ліній по переробці птиці; будівництва холодильника на Бердянському

м'ясокомбінаті місткістю 100 тонн; встановлення чотирьох компресорів загальною продуктивністю 610 тисяч *кал/год* і механізації цілого ряду процесів виробництва.

На підприємствах рибної промисловості розширено потужності холодильників по заморожуванню риби з 18 до 53 тонн за рахунок будівництва нового холодильника на Бердянському рибзаводі і реконструкції холодильника в с. Кирилівці. Раднаргосп реконструював цехи Мелітопольського консервного заводу, що поліщило умови праці робітників і дозволило додатково організувати виробництво рибних консервів. У 1958 році було вироблено близько 1 млн. банок рибних консервів.

Здійснено ряд заходів по трикотажній промисловості. Зокрема, проведено роботи по реконструкції, з введенням додаткових потужностей, на Мелітопольській трикотажній фабриці; крім розширення виробничих цехів, на цій фабриці збудовано складські приміщення, упорядковано територію фабрики. Введено в експлуатацію нові будівлі на Бердянській фабриці, що дозволило на кінець 1958 року збільшити потужність фабрики в два рази і поліщити санітарно-технічні умови на виробництві. Зараз потужність трикотажних фабрик зросла з 8438 до 9140 тисяч одиниць виробів на рік.

По швейній промисловості розширено потужності по пошиттю одягу на 2 млн. крб., що досягнуто за рахунок закінчення будівництва цехів Великокотмацької швейної фабрики і механізації процесів виробництва на фабриці імені Володарського.

Здійснено зростання потужностей також на взуттєвих фабриках — з 989 тисяч до 1224 тисяч пар. Протягом 1958 року на взуттєвих фабриках встановлено 15 нових верстатів; на Бердянській фабриці змонтовано потокову конвейєрну лінію.

Проведено заходи по збільшенню потужності підприємств мебльової і паперової промисловості. На Новоселківській паперовій фабриці змонтовано нову котельню з встановленням двох котлів ДКВ $\frac{4}{13}$, закінчено будівництво лінії електропередачі, упорядковано устаткування, що дозволило збільшити виробництво картону на 500 тонн за рік. На Мелітопольській мебльовій фабриці встановлено 16 верстатів по деревообробці, створено поточковість виробництва, і за рахунок цього потужність фабрики зро-

сла по виготовленню меблів з 6 млн. крб. за рік до 10,5 млн. карбованців.

Проте, незважаючи на значний приріст потужностей на підприємствах харчової, легкої, м'ясомолочної і рибної промисловості, все ж цей приріст ще недостатній і відстає від збільшення ресурсів сільськогосподарської сировини. Так, при наявності потужностей по переробці молока в 332 тисячі тонн за рік, ресурси молока в 1965 році становитимуть 442 тисячі тонн за рік; при наявності потужності м'ясокомбінатів у 66 тисяч тонн, ресурси худоби (по заготівлі) в 1965 році становитимуть 104 тисячі тонн; при наявності потужностей по переробці винограду в 4,5 тисячі тонн за рік ресурси по винограду в 1965 році становитимуть 13,5 тисячі тонн.

Проектом перспективного плану на 1959—1965 роки передбачається збільшення виробничих потужностей підприємств харчової, легкої, м'ясомолочної і рибної промисловості Запорізького економічного адміністративного району до рівня, що забезпечує переробку сільськогосподарської сировини. Так, випуск валової продукції по Управлінню легкої і харчової промисловості та Управлінню м'ясомолочної і рибної промисловості в 1965 році передбачено в розмірі 3497 млн. крб., або в 2,2 раза більше порівняно з 1958 роком.

Зростання окремих галузей легкої і харчової промисловості Запорізького раднаргоспу в 1965 році проти 1958 року характеризується такими даними (в процентах):

Лісна, паперова і деревообробна промисловість	377,6
Легка промисловість (по вартості обробки)	231,87
М'ясомолочна промисловість	213
Рибна промисловість	244,9
Інші галузі харчової промисловості	202,3

Перспективним планом передбачається на 1959—1965 роки такий приріст виробництва найголовніших виробів (у 1965 році проти 1958 року, в процентах):

Картон	144
Меблі	573
Верхній трикотаж	122
Білизняний трикотаж	196,8
Швейні вироби (по вартості обробки)	160
Взуття шкіряне	129,3
М'ясо (включаючи субпродукти першої категорії)	265

Ковбасні вироби	160
Масло тваринне	190,2
Консерви	269,2
Горілка і лікєро-горілчані вироби	126,1
Вино виноградне	в 10 разів
Маргаринава продукція	171,5

Зазначене зростання виробництва продукції по Управлінню легкої і харчової промисловості і Управлінню м'ясо-молочної і рибної промисловості накреслено здійснити за рахунок таких заходів:

По паперовій і деревообробній промисловості. Виробництво картону на Новоселківській картонній фабриці збільшується на 44% за рахунок установаження нової високопродуктивної картоноробної машини. Виробництво меблів зросте порівняно з 1958 роком більш ніж у 5 разів за рахунок будівництва основних цехів, розширення виробничої площі і встановлення нового устаткування на Запорізькій мебльовій фабриці. На Мелітопольській мебльовій фабриці намічається розширення виробничої площі і встановлення складального конвейєра, що дозволить збільшити випуск меблів за 7 років у два з лишком рази.

По легкій промисловості. Передбачається приріст випуску білизняного трикотажу на 96,7% і верхнього трикотажу — на 21,9% на існуючих виробничих площах за рахунок організаційно-технічних заходів. Зокрема, виробництво швейних виробів передбачено збільшити на 60%; випуск взуття в 1965 році досягне 1540 тисяч пар, що на 29,3% більше, ніж передбачено планом 1958 року. Збільшення виробництва взуття передбачається за рахунок будівництва нової взуттєвої фабрики потужністю 3 млн. крб. за рік в м. Василівці і додаткового випуску на існуючих потужностях Бердянської та Гуляйпільської фабрик, а також на Запорізькій взуттєвій фабриці за рахунок реконструкції цехів, розширення виробничої площі і встановлення конвейєрів для рантового і допельного взуття.

По рибній промисловості. Передбачено збільшення випуску продукції на 162,5% за рахунок будівництва рибоконсервного заводу в м. Бердянську з випуском 25 млн. умовних банок рибних консервів за рік і рибзаводу в м. Запоріжжі по переробці 60 тисяч центнерів риби за рік.

По м'ясо-молочній промисловості. Виробництво м'яса проти 1958 року збільшиться на 165% за рахунок будівництва нових м'ясокомбінатів у м. Бердянську, Великому

Токмаку і Пологах, а також за рахунок реконструкції Запорізького і Мелітопольського м'ясокомбінатів. Виробництво тваринного масла збільшиться в 1965 році порівнянно з 1958 роком на 90% і молочної продукції — на 140%. Зростання випуску продукції молочної промисловості передбачається як на діючих потужностях за рахунок кращого їх використання, так і за рахунок будівництва і введення в семиріччі 4 заводів по переробці молока і 8 цехів додатково при діючих молокозаводах загальною потужністю 120 тисяч тонн за рік.

По інших галузях харчової промисловості збільшення випуску продукції намічається шляхом введення в 1965 році консервного заводу в м. Кам'янці-Дніпровському потужністю 64 млн. банок овочевих і фруктових консервів за рік, заводу первинного виноробства в с. Іванівці Кам'янсько-Дніпровського району і винзаводу в м. Запоріжжі, а також за рахунок збільшення продуктивності діючих підприємств.

Великі роботи в Запорізькому економічному адміністративному районі будуть проведені *по житловому і культурно-побутовому будівництву*.

У 1959—1965 роках намічається збудувати тільки за рахунок державних капітальних вкладень 1200 тисяч кв. метрів житла, в тому числі: на підприємствах чорної металургії — 420 тисяч, кольорової металургії — 280 тисяч, машинобудування — 250 тисяч, легкої і харчової промисловості — 80 тисяч, будівництва і будівельних матеріалів — 85 тисяч кв. метрів. Буде розширено сітку лікарень, дитячих ясел, дитячих садків, шкіл, кінотеатрів, клубів, палаців культури та ряду інших культурно-побутових закладів.

Планом 1959—1965 років намічено також велике будівництво *енергетичних потужностей* для забезпечення електроенергією Запорізького, Дніпропетровського і Херсонського економічних адміністративних районів.

У Запорізькому економічному районі *добувна промисловість* представлена підприємствами по розробці покладів (каоліну, вогнетривкої глини, граніту, вапняку). Тимчасом геологічними розвідками останніх років у Запорізькій області виявлено значні поклади корисних копалин. Зокрема, відкрито і розвідано великі родовища залізних і марганцевих руд, бурого вугілля. Враховуючи наявність в економічному районі високорозвинутої мета-

лургійної та енергетичної промисловості, ці родовища можуть стати на тривалий строк сировинною базою для заводів Запорізького та інших раднаргоспів. Білозерське родовище залізних руд містить в основному багаті (мартенівські) руди з вмістом заліза до 65—68%. В загальному балансі залізних руд родовища мартенівської руди становлять 70—80%. Запаси багатих руд становлять близько 200 млн. тонн.

З ініціативи Запорізького раднаргоспу Держплан УРСР прийняв рішення про форсування геологорозвідувальних робіт на Білозерському родовищі з тим, щоб до кінця 1961 року одержати остаточні результати. Крім того, виділяються необхідні кошти для будівництва Білозерського рудника продуктивністю 2 млн. тонн руди за рік. Рудник вступить в експлуатацію на кінець 1965 року, і тим самим буде покрито дефіцит у багатих залізом мартенівських рудах не тільки Запорізького економічного району, а й інших.

Карбонатні марганцеві руди Великотокмацького родовища своєю якістю переважають подібні руди Нікопольського і Чіатурського родовищ і мають цілий ряд переваг перед окисними. В токмацьких рудах більш сприятливе співвідношення кремнезему і марганцю — 0,49—0,547 (замість 0,8—1,5 в нікопольських окисних), що повинно забезпечити ефективніше їх застосування в металургії (зменшення кількості шлаку і витрачання коксу на 1 тону чавуну). Наявність у рудах 8—14% основних окисів зумовлює зменшення витрат флюсових вапняків (до 70—80 кг на 1 тону чавуну) і сприятливо впливає на весь доменний процес. Дослідами доведено, що карбонатні руди поліпшують агломераційний процес.

Розвідані запаси марганцевих руд становлять 510 млн. тонн і перспективні — 1536 млн. тонн.

У Запорізькому економічному районі є дуже велике Санжарівське буровугільне родовище (Гуляйпільський район). Вугілля цього родовища є високоякісною енергетичною сировиною і придатне для напівкоксування з метою одержання рідкого палива та інших цінних продуктів. На родовищі є ділянки, придатні для відкритої розробки, в яких запаси вугілля становлять 150 млн. тонн, а по всьому родовищу — близько 1 млрд. тонн. В Запоріжжі проектується будівництво ГРЕС, на якій може бути використане вугілля Санжарівського родовища.

Така найближча перспектива Запорізького економічного адміністративного району.

Нова система управління промисловістю і будівництвом створює сприятливі умови для успішного виконання намальованих планів розвитку промисловості Запорізького економічного району.

В результаті здійснення намальованого ХХІ з'їздом КПРС плану розвитку народного господарства на 1959—1965 роки все більше зростає значення індустриальних центрів Української РСР, в тому числі і Запорізького економічного району. Промисловість економічного району стане ще потужнішою і випускатиме ще більше важливої для країни продукції.

За загальною редакцією
кандидата економічних наук Д. В. Гака.
Відповідальний за видання референт І. В. Данько.
Редактор В. І. Коробко.
Коректор Т. К. Семенюк.

34

Георгій Іванович Івановський. Запорозький економічний
адміністративний район.

(На українському мові)

БФ 03642. Підписано до друку 10. III 1959 р. Папір 54×841/16.
Друк. арк. 2,5, Обл.-вид. арк. 2,25. Зам. 417. Тираж 18600.

Друкарня «Радянська Україна», Київ, вул. Андрі Барбюса, 51/2.

